

Francesc Macià, una de les personalitats més suggestives del segle XX

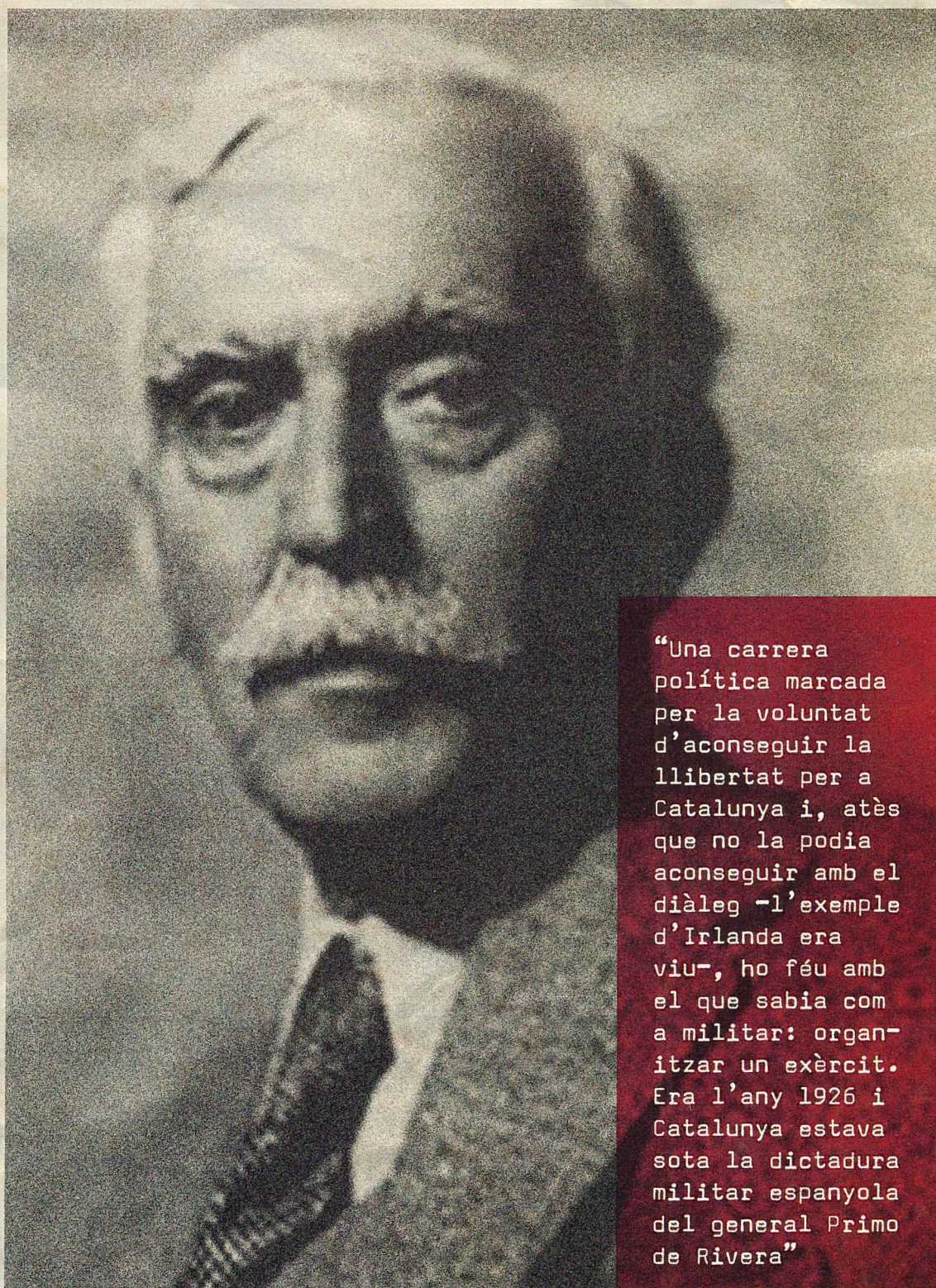

La personalitat de Francesc Macià és, sens dubte, una de les més suggestives del segle XX. Militar, deixa l'exèrcit per la seva catalanitat quan la milícia féu gala de l'espanyolitat enfrontada al catalanisme. Fou arran del famós episodi del 25 de novembre de 1905, quan els oficials de la guarnició barcelonina atacaren i destruïren la seu de *La Veu de Catalunya* i la impremta del setmanari *Cu-cut!* (i, de retruc, *En Patufet*).

L'Estat, en comptes de penalitzar els infractors, promulgà una llei que posava sota el poder militar les opinions catalanistes. Arran de la solidaritat en pes de l'exèrcit espanyol als assaltants de propietats privades legals, Macià es nega a donar-los suport i, tot i la llarga carrera, es retira d'un estament que no l'admetia. La reacció popular fou unànime: qui defensava el poble, l'encarnava. I esdevenia símbol i mite.

Macià entenia l'exèrcit com a servidor de la totalitat territorial de l'Estat i no només d'una part del territori estatal que havia de predominar sobre altres zones dites minoritàries o rebels. Com que l'exèrcit lluitava contra el catalanisme l'abandonà. Així de senzill. Macià fou diputat, conspirador i president de la primera Generalitat. Una carrera política marcada per la voluntat d'aconseguir la llibertat per a Catalunya i, atès que no la podia aconseguir amb el diàleg –l'exemple d'Irlanda era viu–, ho féu amb el que sabia com a militar: organitzar un exèrcit. Era l'any 1926 i Catalunya estava sota la dictadura militar espanyola del general Primo de Rivera.

El projecte de Macià estava molt ben ordit: l'emprèstic Pau Claris era el finançament i els voluntaris els soldats de Catalunya. De Prats de Molló aniria a Olot i els centenars de joves que havien d'anar en les odioses quintes (servei militar) a un conflicte colonial podrien triar: o la guerra a l'Àfrica o la lluita per la seva terra. Ho tindrien, segons Macià, molt clar. Una delació estroncà el projecte, però s'aconseguí de fer molt de rebombori, tant al país com a l'exterior. El judici posterior, a França, l'absolgué i s'hagué de refugiar a Bèlgica. Que el tribunal de París l'exonerés, pràcticament significà una condemna moral contra la dictadura espanyola, que no permetia ni una minsa autonomia de Catalunya. Només cinc anys després arriba la República i aleshores Macià

“Una carrera política marcada per la voluntat d'aconseguir la llibertat per a Catalunya i, atès que no la podia aconseguir amb el diàleg –l'exemple d'Irlanda era viu–, ho féu amb el que sabia com a militar: organitzar un exèrcit. Era l'any 1926 i Catalunya estava sota la dictadura militar espanyola del general Primo de Rivera”

proclamà la República catalana que, des de la independència, havia de proclamar una relació d'igual a igual amb l'espanyola. Hagué de renunciar, però es consolidà la República espanyola i la Generalitat de Catalunya.

Aquests trets, amb la vinculació a les seves comarques lleidatanes, al sentit social que impregna la seva labor i la indomable voluntat de la causa de la llibertat, el feren molt estimat entre les classes populars. Tot i la seva posició benestant, fou considerat un representant del poble ras, se l'estimava sense condicions i entenia el Congrés com una activitat neta, per la qual cosa esdevingué símbol de la lluita per la llibertat de Catalunya.

La recent pel·lícula *El coronel Macià* de Josep M. Forn amb el web homònim (www.elcoronel-macia.cat) el situen en l'actualitat després de l'èxit del llibre de Josep M. Roig Rosich: *Francesc Macià. De militar espanyol a independentista català (190-1923)* (L'Esfera dels Llibres). Una vida per a alguns aventurera, per a d'altres de compromís profund, però marcada per la il·lusió d'un ideal, com era a les generacions dels anys vint del segle passat.

Aspira a la plena sobirania, a un reconeixement com el de tots els pobles, o sigui, a la independència, i lluità, armes en mà, per la llibertat de la nació. No ho aconseguí i es conformà amb l'autonomia. Digué: "Avui és el

"Tot i la seva posició benestant, fou considerat un representant del poble ras, se l'estimava sense condicions i entenia el Congrés com una activitat neta, per la qual cosa esdevingué símbol de la lluita per la llibertat de Catalunya"

dia més trist de la meua vida". La coherència del seu pensament i la seva obra fan que els líders polítics, tret dels espanyols centralistes autoritaris estrictes, és clar, li portin flors a la tomba de Montjuïc com a record de qui portà llibertat per als desposseïts i féu créixer les cotes de llibertat de Catalunya.

Josep M. Figueres
Historiador

Al·locució davant la constitució del Parlament de Catalunya (1932)

"Feia més de dos-cents anys que Catalunya no tenia Corts pròpies, suprimides pel primer Borbó d'Espanya, com totes les altres institucions polítiques del nostre passat gloriós. I encara en els dos-cents anys darrers de llur existència, aquelles Corts, molt de llarg en llarg aplegades pels monarques de la dinastia austríaca, ja no eren sinó una ombra de les Corts catalanes de l'època nacional.

Ara reprenem l'autèntica tradició catalana, tot adaptant-la als temps moderns. Les Corts que van ser inaugurades seran més lliures i més democràtiques que les antigues Corts. Cap rei ni cap lloctinent haurà de convocar-les ni podrà dissoldre-les. Magistrats i governants catalanes, elegits pels catalans, regiran Catalunya. (...) En reaparèixer les Corts damunt la terra lliure de Catalunya no seran, doncs, una pàl·lida i reduïda imatge de les Corts medievals, ans bé en seran una ampliació liberal i republicana. (...)

El Parlament de Catalunya és la representació de tots els catalans, i la seva labor ha d'ésser feta per a tots. Però ha d'ésser feta més per a aquells que tenen menys, per als que pateixen de l'escassetat dels béns materials i espirituals. En la mesura de les seves facultats i de les seves possibilitats, el nostre Parlament ha d'estendre a les classes treballadores la seguretat normal de la vida, la part del benestar que correspon a la civilització contemporània, l'usdefruit del creixent patrimoni de la cultura.

Anem a fer, amb la Catalunya de sempre, una Catalunya de tots. No solament de tots els partits, sinó també de tots els estaments i de totes les contrades de la nostra terra. Que cada català pugui gaudir de la seva part del patrimoni col·lectiu. Que cada català vegi en la seva Catalunya més que un nom geogràfic i més que una bandera flamejant; que hi vegi una ampla llar de treball, de cultura i de justícia. Tots els catalans -els de sang, els de llengua, els de naixença, els de residència- participaran en els avantatges de l'organització autonòmica. Considerem, també, catalans -volem remarcar-ho- tots aquells que, residint a la nostra terra, conviuen amb nosaltres i se senten compenetrats amb els nostres anhels i ideals. (...)

Catalans! En aquesta gran hora històrica que posa en mans de nosaltres mateixos una part important del nostre alt destí, hem de saludar amb una alegria vibrant i d'esperances el primer Parlament de la nova etapa autonòmica, en el curs de la qual podrem refer una Catalunya políticament lliure, socialment justa, econòmicament pròspera i espiritualment gloriosa."(3-XII-1932)